

Asia: VN/4728/2025

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö.

Yleistä

Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry kiittää ministeriötä mahdollisuudesta lausua asiakokonaisuudesta ja lausuu kunnioittaen seuraavaa. Rahoitusjärjestelmän muutos painottamaan selkeästi nykyistä enemmän vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta on oikea suunta. EOL ry kuitenkin alleviivaa, että jatkossa suurten muutosten kokonaisvaikuttavuutta per organisaatio täytyy voida simulaatioin todentaa hyvissä ajoin. Tältä osin rahoitusmalliprosessi ei ole ollut toivotunlainen. Rahoitusmallin muuttuessa merkittävästi, asetetut perälaudat ja maksimit rahoituksen muutosmäärään per organisaatio per vuosi ovat välttämättömät. EOL ry painottaa myös, että jatkuvan oppimisen edellytykset korostuvat entisestään muuttuvan työelämän edellytysten mukaisesti ja rahoitusjärjestelmän tulee tukea jatkuvan oppimisen koulutusten järjestämisen mahdollisuuksia. Jatkossa tulisikin tarkastella, miten jatkuvan oppimisen vaikuttavuutta voitaisiin todentaa ja mitata nykyistä paremmin, esim. työssä pysymisen tai alan vaihtamisen näkökulmasta. Jatkuvan oppimisen kautta syntynyt arvo organisaatioiden ja yritysten kasvulle, työvoiman saatavuudelle ja kansantaloudelle ovat aivan keskeisiä.

Asetuksia koskevat keskeisimmät nostot

Asetuksen 2 §: toteutuneiden opiskelijavuosien laskenta

EOL ry painottaa, että olisi keskeistä tietää perusteet, miten enimmäisrajaa koskien ei-oppivelvollisia tullaan määrittämään ja kuinka raja voi mahdollisesti muuttua koulutustarpeiden muuttuessa.

Asetuksen 3 §: lähtötason painokertoimet

Jatkossa on seurattava, miten nyt määritetyt lähtötason painokertoimet käytännössä toimivat ja oltava valmius niiden muuttamiseen tarpeen vaatiessa. EOL ry esittää jatkuvan oppimisen keskeisyyden vuoksi myös korkeakoulututkinnon suorittaneiden kertoimen nostoa (kerroinesitys nyt 0,25) sekä muun kuin korkeakoulututkinnon suorittaneiden kertoimen nostoa esitetystä ylöspäin (nyt kerroinesitys on 0,5).

Asetuksen 4 §: kustannusryhmä- ja muut painokertoimet ja liite

Seitsemän kustannuskoria on oikea suunta entisen viiden sijaan. Kustannusryhmäratkaisua on kuitenkin jatkossakin tarkasteltava kriittisesti ja pystyttävä tekemään mahdolliset korjaustoimenpiteet kokonaisuuteen tarpeen vaatiessa. Tämä on erityisen tärkeää erikoistuneiden oppilaitosten kannalta, sillä muilla kuin monialaisilla oppilaitoksilla ei ole mahdollisuuksia kompensoida yhden tutkinnon liian alhaista rahoitustasoa muilla tutkinnoilla. Lähtökohtaisesti yksittäisten tutkintojen rahoituksen tulisi riittää ko. tutkinnon järjestämiseen. EOL ry painottaa erityisesti, että ammatti- ja erikoisammattitutkintojen järjestämisen edellytykset tulee turvata.

Asetuksen 8 §: työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella myönnettävän perusrahoituksen laskenta

EOL ry ei kannata sitä, miten esityksessä on määritelty työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella määräytyvän kertoimen tarkasteluajankohta. Tarkasteluajankohdan tulisi määräytyä lähellä opintojen alkua, esimerkiksi opintoja alkavan kuukauden perusteella. Näin status määräytyisi paremmin reaalitylannetta vastaavaksi.

EOL ry ehdottaa myös seuraavaa muutosta: Jos tutkinnon tai tutkinnon osan suorittanut työllistynyt tai jatko-opintoihin siirtynyt on tutkinnon suorittamisen aloittamista edeltävän vuoden lopussa ollut työllinen, painokerroin on 0, kuitenkin mikäli tutkinnon suorittajalle ei ole aiempaa ammatillista tai korkea-asteen tutkintoa on kerroin 0,5. Jos tutkinnon tai tutkinnon osana suorittanut työllistynyt tai jatko-opintoihin siirtynyt ei ole tutkinnon suorittamisen aloittamista edeltävän vuoden lopussa ollut työllinen, painokerroin on 1. Hallitusohjelmassa korostetaan koulutustason nostamisen tärkeyttä. On myös työssä olevia henkilöitä, joilla ei ole toisen asteen tai korkea-asteen tutkintoa, ja tämä tulee ottaa huomioon.

Asetuksen 2 ja 3 luku:

EOL ry kannattaa sisältöesityksiä, mutta edelleen painottaa, että sekä opiskelijapalautteiden että työelämäpalautteiden osuus rahoitusmallissa olisi pitänyt säilyä entisellään tai niiden osuutta nostaa. Ne ovat keskeiset laatumittarit.

Lausuntonne koskien asetuksen 1 §:ää (opiskelijavuoteen kuuluvat päivät)

EOL ry kannattaa esitystä.

Lausuntonne koskien asetuksen 2 §:ää (toteutuneiden opiskelijavuosien laskenta)

Esityksen mukaan toteutuneeseen opiskelijavuoteen liittyvät laskentaperusteet muodostavat 50 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Koulutuksen järjestäjän opiskelijavuosien enimmäisrajan (koskee ei-oppivelvollisia) mukaista opiskelijavuosimäärää suhteutettaisiin koulutuksen järjestäjän toteutuneiden opiskelijavuosien vuosikeskiarvoon. EOL ry painottaa, että olisi keskeistä tietää perusteet, miten enimmäisrajaa koskien ei-oppivelvollisia tullaan määrittämään ja kuinka raja voi mahdollisesti muuttua koulutustarpeiden muuttuessa. EOL ry on kaikkineen huolissaan siitä, miten tämä laskentatapa pystyy huomioimaan muuttuvat ja myös esimerkiksi paikoin kasvavat koulutustarpeet.

Lausuntonne koskien asetuksen 3 §:ää (lähtötason painokertoimet)

Esityksen mukaan lähtötason painokerroin perustuisi perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetun perusopetuksen päättötodistuksen lukuaineiden arvosanojen keskiarvoon. Jos opiskelija ei ole oikeutettu maksuttomaan koulutukseen, lähtötason painokerroin perustuisi opiskelijan perusasteen jälkeiseen koulutukseen sekä siihen opiskeleeko hän tutkintokoulutuksessa, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020) tarkoitetussa tutkintoon valmentavassa koulutuksessa vai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa.

Esityksen mukaan lähtötasokertoimet ohjaavat rahoituksen kohdistumista oppivelvollisille, joilla on heikottasoinen perusopetuksen päättötodistus. EOL ry painottaa kuitenkin, että oppimisvaikeudet ja niihin rinnastettavat haasteet ovat laaja ilmiö ja ne koskettavat laajasti eri oppijoita. EOL ry ehdottaakin, että jatkossa on seurattava, miten nyt määritetyt lähtötason painokertoimet käytännössä toimivat ja oltava valmius niiden muuttamiseen ja kehittämiseen tarpeen vaatiessa.

EOL ry esittää jatkuvan oppimisen keskeisyyden vuoksi myös korkeakoulututkinnon suorittaneiden kertoimen nostoa (kerroinesitys nyt 0,25) sekä muun kuin korkeakoulututkinnon suorittaneiden kertoimen nostoa esitetystä ylöspäin (nyt kerroinesitys on 0,5). Muunto- ja täydennyskoulutuksen sekä uudelleen kouluttamisen tarve on yhä edelleen kasvava työmarkkinoiden muuttuessa ja kehittyessä ja tämä tulisi huomioida myös esitetyissä kertoimissa.

Lausuntonne koskien asetuksen 4 §:ää (kustannusryhmä- ja muut painokertoimet) ja liitettä

EOL ry:n mielestä seitsemän kustannuskorjausta on oikea suunta entisen viiden sijaan. Kustannusryhmiin sijoittaminen ja kustannusryhmien painokertoimet perustuisivat esityksen mukaan edelleen nykyiseen tapaan Opetushallituksen koulutuksen järjestäjiltä vuosittain keräämiin kustannustietoihin. EOL ry alleviivaa, että kustannustietojen keräämisessä on kuitenkin edelleen kehitettävää, jotta ne vastaisivat mahdollisimman hyvin reaalikustannuksia. Kustannusryhmäratkaisua on jatkossakin tarkasteltava kriittisesti ja pystyttävä tekemään mahdolliset korjaustoimenpiteet kokonaisuuteen tarpeen vaatiessa. Tämä on erityisen tärkeää erikoistuneiden oppilaitosten kannalta, sillä muilla kuin monialaisilla oppilaitoksilla ei ole mahdollisuuksia kompensoida yhden tutkinnon liian alhaista rahoitustasoa muilla tutkinnoilla. Lähtökohtaisesti yksittäisten tutkintojen rahoituksen tulisi riittää ko. tutkinnon järjestämiseen.

EOL ry painottaa erityisesti, että ammatti- ja erikoisammattitutkintojen järjestämisen edellytykset tulee turvata. Nyt kustannuskerroin yhdessä tutkintokertoimen kanssa on liian pieni. Suunta pitäisi muuttaa, jotta nämä erityisesti elinkeinoelämän tarpeille keskeiset tutkinnot saavat niille kuuluvan painoarvon jatkossakin.

Lausuntonne koskien asetuksen 5 §:ää (korotuskertoimet)

EOL ry kannattaa esitystä.

Lausuntonne koskien asetuksen 6 §:ää (toteutuneiden opiskelijavuosien perusteella myönnettävän perusrahoituksen laskenta)

EOL ry kannattaa esitystä, mutta huomauttaa (kuten pykälässä 2), että kuinka taakse katsova järjestelmä pystyy reagoimaan riittävällä tavalla mahdollisiin koulutustarpeiden ja sitä kautta lisääntyvien opiskelijavuositärpeiden kasvuun.

Lausuntonne koskien asetuksen 7 §:ää (suoritettujen tutkinnon osien osaamispisteiden ja tutkintojen lukumäärän perusteella myönnettävän perusrahoituksen laskenta)

EOL ry kannattaa esitystä. On hyvä, että rahoitusmalli kannustaa myös tutkinnon osien suorittamiseen – aina ei tarvita koko tutkintoa.

Lausuntonne koskien asetuksen 8 §:ää (työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella myönnettävän perusrahoituksen laskenta)

Esityksen mukaan, jos tutkinnon tai tutkinnon osan suorittanut työllistynyt tai jatko-opintoihin siirtynyt on tutkinnon suorittamisen aloittamista edeltävän vuoden lopussa ollut työllinen, painokerroin on 0. Jos tutkinnon tai tutkinnon osana suorittanut työllistynyt tai jatko-opintoihin siirtynyt ei ole tutkinnon suorittamisen aloittamista edeltävän vuoden lopussa ollut työllinen, painokerroin on 1.

EOL ry ei kannata sitä, miten esityksessä on määritelty työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella määräytyvän kertoimen tarkasteluajankohta. Nyt tarkasteluajankohta voi jatkuvan opintojen aloittamisen arjessa olla käytännössä lähes vuoden menneisyydessä. EOL ry pyytääkin, että tarkasteluajankohta määräytyy lähellä opintojen alkua, esimerkiksi opintoja alkavan kuukauden perusteella. Näin status määräytyisi paremmin reaalitylannetta vastaavaksi.

EOL ry ehdottaa myös seuraavaa muutosta: Jos tutkinnon tai tutkinnon osan suorittanut työllistynyt tai jatko-opintoihin siirtynyt on tutkinnon suorittamisen aloittamista edeltävän vuoden lopussa ollut työllinen, painokerroin on 0, kuitenkin mikäli tutkinnon suorittajalle ei ole aiempaa ammatillista tai korkea-asteen tutkintoa on kerroin 0,5. Jos tutkinnon tai tutkinnon osana suorittanut työllistynyt tai jatko-opintoihin siirtynyt ei ole tutkinnon suorittamisen aloittamista edeltävän vuoden lopussa ollut työllinen, painokerroin on 1. Hallitusohjelmassa korostetaan koulutustason nostamisen tärkeyttä. On myös työssä olevia henkilöitä, joilla ei ole toisen asteen tai korkea-asteen tutkintoa, ja tämä tulee ottaa huomioon.

Lausuntonne koskien asetuksen 2 lukua (opiskelijapalaute)

EOL ry kannattaa esitettyjä muutoksia opiskelijapalautteen sisältöön. EOL ry painottaa kuitenkin, että palautteen osuuden vähentäminen rahoitusmallissa ei ollut oikea suunta, sillä palaute on keskeinen laatumittari. Sen osuus rahoitusmallissa olisi pitänyt joko säilyttää entisellään tai kasvattaa.

Lausuntonne koskien asetuksen 3 lukua (työelämäpalaute)

EOL ry kannattaa esitystä, jonka mukaan työpaikkaohjaajakyselyn lähettämisen sykliä pidennettäisiin yhteen kertaan kuukaudessa nykyisestä kaksi kertaa kuukaudessa tapahtuvasta lähettämisestä. EOL ry painottaa kuitenkin, että palautteen osuuden vähentäminen rahoitusmallissa ei ollut oikea suunta, sillä palaute on keskeinen laatumittari. Sen osuus rahoitusmallissa olisi pitänyt joko säilyttää entisellään tai kasvattaa.

Koriseva Soile
Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry